Ο ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ

Επετειακή έκδοση
των 1700 χρόνων
από το Διάταγμα
των Μεδιολάνων,
το 313 μ.Χ.
και Πασχάλιο μήνυμα
του Οικουμενικού
Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄.

ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΣ - ΛΕΣΒΟΥ

Ο Παναγιώτατος, υπογράφει στο Ιερό Ευαγγέλιο
των Εγκαινίων του Ναού,
όπου έχει υπογράψει, το πρώτον,
ο επιτελέσας τα εγκαίνια του Ναού,
Μητροπολίτης Μηθύμνης κυρός Νικηφόρος Γλυκάς, το 1888.

Ο ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ

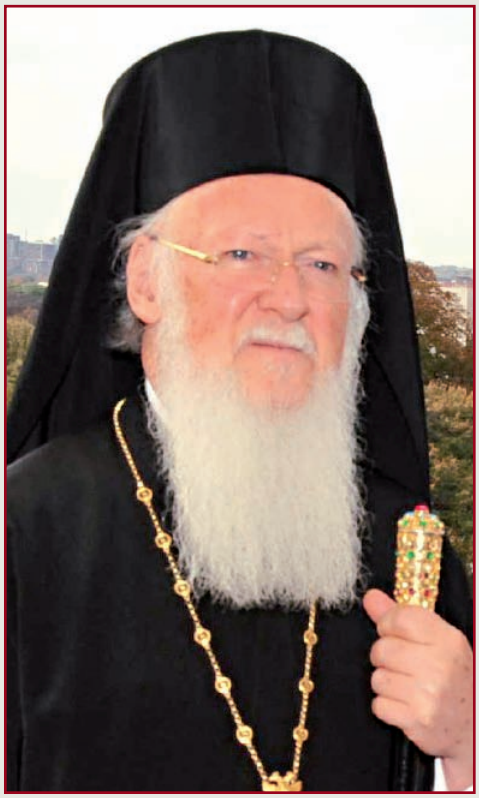
ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ 1700 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΩΝ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ ΤΟ 313 μ.Χ.

ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΥΛΟΓΙΑ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΗΘΥΜΝΗΣ Κ.Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Συντάκτης: Πρωτοπρεσβύτερος Εὐστράτιος Δῆσσος
Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Μανταμάδου

Πασχάλιο μήνυμα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Βαρθολομαίου

2 Μαΐου 2013

+ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ -
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ
ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ
ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ συλλειτουργοὶ καὶ τέκνα εὐσεβῆ καὶ φιλόθεα τῆς Ἐκκλησίας,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Η ἀναγγελία τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῶν Μυροφόρων πρὸς τοὺς Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ ἐθεωρήθη ὑπὸ αὐτῶν παραλήρημα. Καὶ ὅμως ἡ εἴδησις, ἡ ἐκληφθεῖσα ὡς παραλήρημα, ἐβεβαιώθη ὡς Ἀ λ ή θ ε ι α. Ὁ ἀναστημένος Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς Μαθητὰς Του ἐπανειλημμένως.

Εἰς τὴν ἐποχήν μας τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ἀκούεται καὶ πάλιν ὡς

παραλήρημα διὰ τοὺς ὀρθολογιστάς. Ἐν τούτοις, οἱ πιστοὶ ὄχι μόνον πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ βιοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν ὡς γ ε γ ο ν ὸ ς ἀληθέστατον. Τὴν μαρτυρίαν μας ἐπισφραγίζομεν, ἐὰν χρειασθῇ, διὰ τῆς θυσίας τῆς ζωῆς μας, διότι ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ὑπερβαίνομεν τὸν θάνατον καὶ ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὸν φόβον αὐτοῦ. Τὸ στόμα μας εἶναι πλῆρες χαρᾶς ἐν τῷ λέγειν Ἀ ν έ σ τ η ὁ Κ ύ ρ ι ο ς. Οἱ Ἅγιοί μας, κατὰ κόσμον νεκροί, ζοῦν μεταξύ μας, ἀπαντοῦν εἰς τὰ αἰτήματά μας. Ὁ μεταθανάτιος κόσμος εἶναι ἀληθέστερος τοῦ προθανατίου. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ζῇ μεταξὺ ἡμῶν. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ εἶναι μαζί μας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Καὶ πράγματι εἶναι. Φίλος καὶ ἀδελφὸς καὶ θεραπευτὴς καὶ χορηγὸς παντὸς ἀγαθοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ Ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ χαριζόμενος εἰς πάντας ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ποῦ σου θάνατε τὸ νῖκος; Ἀνέστη ὁ Χριστός, «καὶ τὸν πάλαι ἄμετρα καυχώμενον, ὡς γελοῖον παιζόμενον ἔδειξε» (πρβλ. Κανὼν Σταυροανα-στάσιμος Δ΄ ἦχου, Θ΄ Ὠδή, ποίημα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ). Τὰ πάντα πεπλήρωται Φωτὸς καὶ αἱ καρδίαι μας χαρᾶς ἀνυπερβλήτου.

Καὶ ὄχι μόνον χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ δ υ ν ά μ ε ω ς. Ὁ πιστεύων εἰς τὴν Ἀνάστασιν δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον· καὶ ὁ μὴ φοβούμενος τὸν θάνατον εἶναι ψυχικῶς ἄκαμπτος καὶ ἀλύγιστος, διότι ὅ,τι διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπίστους εἶναι ἡ φοβερωτέρα ἀπειλή, διὰ τὸν πιστὸν χριστιανὸν εἶναι μικρᾶς σημασίας γεγονός, διότι εἶναι ἡ ε ἴ σ ο δ ο ς εἰς τὴν ζωήν. Ὁ πιστὸς χριστιανὸς ζῇ τὴν ἀνάστασιν καὶ πρὸ τοῦ φυσικοῦ θανάτου του.

Ἡ συνέπεια τοῦ βιώματος τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ μ ε τ α β ο λ ὴ τοῦ κόσμου. Ἐνθουσιάζει τὴν ψυχήν. Καὶ ἡ ἐνθουσιώδης ψυχὴ ἑλκύει εἰς τὸν δρόμον της τὰς ἄλλας ψυχάς, αἱ ὁποῖαι συγκινοῦνται ἀπὸ τὰ ἀληθινὰ βιώματα τῆς χαρᾶς τῆς ἀθανασίας. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἀνάστασις δὲν εἶναι μία θεωρητικὴ ἀλήθεια. Εἶναι δ ό γ μ α τῆς πίστεώς μας. Εἶναι μία χειροπιαστὴ πραγματικότης. Εἶναι ἡ δύναμις ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, παρὰ τοὺς ἐναντίον της σκληροτάτους διωγμούς. «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α΄ Ἰωάν. ε΄, 4) εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Διὰ τῆς Ἀναστάσεως ὁ ἄνθρωπος γίνεται κατὰ χάριν Θεός. Διὰ τῆς νίκης τοῦ ἀναστασίμου φωτὸς ἐπὶ τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, ἐνιδρύεται εἰς τὴν ψυχήν μας ἔρως θεῖος καὶ ἀγάπη τις ξένη, τὸν ἀνθρώπινον ὅρον ὑπερβαίνουσα.

Χριστὸς Ἀνέστη, λοιπόν! Αἱ καρδίαι μας εἶναι πλημμυρισμέναι ἀπὸ τὸ Ἀναστάσιμον φῶς καὶ τὴν ἀναστάσιμον χαράν. Προσερχόμεθα μὲ γνησιό-

τητα καὶ ἁπλότητα εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστόν. Διότι, ὡς λέγει ὁ Προφητάναξ Δαυΐδ, ὁ ἐπόπτης τῶν καρδιῶν μας ἄνωθεν Θεός «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμ. Ν΄,19).

Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ δύναμίς μας, ἡ ἐλπίς μας, ἡ χαρά μας, τὸ ἀγαλλίαμά μας. Διὰ τῆς Ἀναστάσεως ὑπερβαίνομεν τὸν πόνον καὶ τὴν θλῖψιν δι᾽ ὅλα τὰ κακὰ τῆς φυσικῆς ἐπιγείου ζωῆς. Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ πληγωμένου ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου ἀνθρώπου.

Εἰς τὰς δυσκολίας καὶ τὰ παθήματα, τὰ ὁποῖα διέρχεται σήμερον ὁ κόσμος, ἡμεῖς δὲν ἀποκάμνομεν. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σύναξις τῶν φοβισμένων Μαθητῶν τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Ὑπερῷον τῆς Σιὼν μᾶς ἐνδυναμώνει. Δὲν φοβούμεθα, διότι ἀγαπῶ-μεν τοὺς πάντας, ὅπως ἠγάπησεν ἡμᾶς Ἐκεῖνος καὶ τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὲρ ἡμῶν. Θεανδρικῶς ὁ Ἀναστὰς Κύριος ἀοράτως μᾶς συνοδεύει. Ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν, -καὶ ἔχομεν- ἀ γ ά π η ν. Καὶ μὲ τὴν ἀγάπην ἐπιγινώσκομεν τοῦ Μυστηρίου τὴν δύναμιν. Τοῦ Μυστηρίου!

Καὶ ἂν ἄλλοι διστάζουν ἀνθρωπίνως καί «δράγματα στοιβάζουν πράξεων τὰς θημωνίας» (πρβλ. Στιχηρὰ Ἑσπερινοῦ Κυριακῆς Ἀσώτου), ἡμεῖς καυχώμεθα. Καὶ ἐὰν ἡμεῖς δὲν «ἀπολικμίζωμεν φιλευσπλαγχνίᾳ τὸ ἄχυρον τῶν ἔργων τῆς ἀδικίας καὶ τὰ πάθη μας καὶ δὲν καταστρώνωμεν ἅλωνα μετανοίας», ὁ Ἀναστὰς Χριστὸς εἶναι Ἀγάπη καὶ διαλύει τὸ κάθε εἴδους σκότος καὶ τὸν φ ό β ο ν γύρω μας καὶ εἰσέρχεται ἐντὸς ἡμῶν καὶ εἰς τὸν κ ό σ μ ο ν, τῶν θυρῶν τῶν καρδιῶν μας πολλάκις κεκλεισμένων. Καί «μένει μεθ΄ ἡμῶν» μονίμως διὰ τοῦ σ τ α υ ρ ο ῦ τῆς ἀ γ ά π η ς. Τὸ κάλεσμά Του εἶναι ἡ ε ἰ ρ ή ν η. Τὴν Ἑαυτοῦ εἰρήνην χαρίζει εἰς ἡμᾶς. Οἱ ἰσχυροὶ τοῦ κόσμου τούτου ἐπαγγέλλονται καὶ ὑπόσχονται εἰρήνην, μηδέποτε ἐμπειρικῶς πραγματοποιουμένην. Ἡ δύναμις τῆς Θείας Ἀγάπης καὶ Εἰρήνης καὶ Σοφίας μένει ἔξω ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον πανικόν. Δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ περιθώριον τῆς πραγματικότητος οὔτε εἰς τὴν περιφέρειαν κάποιων ἀτομικῶν δοξασιῶν. Εἶναι ἡ καρδία καὶ τὸ κέντρον τῶν γεγονότων. Εἶναι ἡ κ α ρ δ ί α τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶναι τὸ κ έ ν τ ρ ο ν τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ κυριεύουσα ζώντων καὶ νεκρῶν. Εἶναι ἡ Ἀ λ ή θ ε ι α.

Ἡ ἀδιαφιλονίκητος ὑπεροχὴ τῆς Δ υ ν ά μ ε ω ς κρατεῖ ἀοράτως τὰ ἡ ν ί α καὶ κατευθύνει τὰ π ά ν τ α, καθ᾽ ἣν ὥραν πολλοὶ ἐπώνυμοι κατ΄ ἄνθρωπον «σκότος εἰς τὰς φρένας ἔχουν».

Τὴν περίοδον τῆς σημερινῆς γενικῆς ἀ π ο σ υ ν θ έ σ ε ω ς παγκοσμίως, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ π α ρ ο υ

σ ί α τῆς οὐρανίας σ υ ν θ έ σ ε ω ς καὶ ἁρμονίας. Τὸν καιρὸν τῆς κ α τ α ρ ρ ε ύ σ ε ω ς καὶ τοῦ προσδοκωμένου θανάτου ὑπάρχει τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὸν Κύριον.

Ἡ εἰρήνη τοῦ θανάτῳ τὸν θάνατον διὰ τῆς κενώσεως Αὐτοῦ πατήσαντος καὶ ἡ χαρὰ τῆς ἀ γ ά π η ς διαχέονται καὶ θεραπεύουν τὸν στενάζοντα καὶ ὀδυνώμενον πάντοτε σύγχρονον «ἄ ν θ ρ ω π ο ν» καὶ τὴν συνωδίνουσαν καὶ συστενάζουσαν μετ᾽ αὐτοῦ κτίσιν, τήν «ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχομένους» (πρβλ. Ρωμ. η΄, 20-23) τῆς «ἐλευθερίας τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ».

Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος, πατέρες καὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα!

Ἅγιον Πάσχα 2013
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

(313-2013) επέτειος 1700 ετών από το...

«Διάταγμα των Μεδιολάνων» ή αλλιώς και διάταγμα του Μιλάνου, καθώς τα Μεδιόλανα είναι το εξελληνισμένο όνομα του σημερινού Μιλάνου της Ιταλίας, με το οποίο Μέγας Κωνσταντίνος σταμάτησε τους διωγμούς των Χριστιανών το 313 μ.Χ.

Στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία οι εθνικοί αποτελούσαν την πλειονότητα του πληθυσμού. Ο αυτοκράτορας θεωρούνταν «Κύριος» (Dominus), ο απόλυτος άρχοντας επί της γης. Οποιαδήποτε αμφισβήτησή του ήταν προσβολή προς τον ίδιο και την αυτοκρατορία. Οι χριστιανοί όμως, αποκαλούσαν «Κύριο» μόνο τον Ιησού και αρνούνταν αυτόν τον τίτλο σε οποιονδήποτε άλλο, ακόμη και στον αυτοκράτορα. Η στάση τους αυτή θεωρούνταν προσβλητική για τον ρωμαίο αυτοκράτορα και κατ' επέκταση, έθετε σε κίνδυνο την ενότητα της αυτοκρατορίας. Για την κρατική εξουσία, οι διωγμοί αποτελούσαν τη νόμιμη άμυνα της αυτοκρατορίας απέναντι στους εσωτερικούς εχθρούς της, που υποτιμούσαν τον αυτοκράτορα. Όταν εξέλιπαν οι λόγοι για τους οποίους θεωρούσαν τους χριστιανούς επικίνδυνους, το διάταγμα κατοχύρωσης της ανεξιθρησκίας, έφερε τη γαλήνη στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία.

Οι διωγμοί εναντίον των αθώων οπαδών του Χριστού, κατά τους τρεις πρώτους χριστιανικούς αιώνες, ανέρχονται σε δέκα, όπως και οι δέκα πληγές του Φαραώ. Οι φοβερότεροι δε αυτών, οι οποίοι ανέδειξαν εκατόμβες μαρτύρων της Εκκλησίας του Χριστού «ὧν οὐκ ἐστί ἀριθμός», εντοπίζονται μεταξύ των ετών 303 και 305, όταν αυτοκράτορας ήταν ὁ Διοκλητιανός και Καίσαρας του ρωμαϊκού κράτους ο Γαλέριος.

Ο Ναός της Παναγίας Rodone στο Μιλάνο, που παραχωρήθηκε στους Ορθοδόξους κατά την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχου, το Μάιο του 2013.

Ο Χριστιανισμός, παρά τις διώξεις τους τρεις αυτούς πρώτους μ.Χ. αιώνες, μπόρεσε να μιλήσει στις ψυχές των ανθρώπων. Άνθρωποι με διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές έγιναν χριστιανοί και η χριστιανική πίστη πήρε σάρκα μέσα από τη γλώσσα, την τέχνη, τις κοινωνικές σχέσεις. Με τις αποφάσεις στα Μεδιόλανα αναγνωρίστηκε αυτή η πολιτισμική πραγματικότητα και καταδικάστηκε κάθε απόπειρα απαγόρευσης της χριστιανικής θρησκείας.

Το Φεβρουάριο του 313 μ.Χ. ο Κωνσταντίνος, μονοκράτορας στη Δύση, συναντιέται με το Λικίνιο στα Μεδιόλανα και αποφασίζουν να τηρήσουν ενιαία πολιτική στάση απέναντι στους χριστιανούς. Οι συζητήσεις τους έχουν ως περιεχόμενο την πλήρη θρησκευτική ελευθερία όλων των ρωμαίων πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των χριστιανών. Οι αποφάσεις τους δεν πρόλαβαν να πάρουν την αυστηρή νομική μορφή ενός αυτοκρατορικού διατάγματος, γιατί ο Λικίνιος έφυγε εσπευσμένα για την Ανατολή. Όμως, οι αποφάσεις ουδέποτε αμφισβητήθηκαν και το περιεχόμενό τους

καταγράφηκε και διαδόθηκε σ' ολόκληρη την αυτοκρατορία. Γι' αυτό και αναφερόμαστε στις συζητήσεις και τις αποφάσεις αυτές με τον όρο Διάταγμα των Μεδιολάνων.

Ο Λικίνιος αργότερα απομακρύνθηκε από το πνεύμα αυτών των αποφάσεων και προσπάθησε να επαναφέρει την εθνική λατρεία. Η ρήξη ήταν αναπόφευκτη. Ο Λικίνιος νικήθηκε και ο Κωνσταντίνος γίνεται μονοκράτορας σ' όλη την αυτοκρατορία.

Ο ιστορικός Λακτάντιος στα λατινικά και σε μετάφραση στην ελληνική γλώσσα ο Ευσέβιος Καισαρείας μας παραδίδουν το περιεχόμενο του εγγράφου του Λικίνιου προς τον έπαρχο της Βιθυνίας, με το οποίο του ανακοινώνει τις αποφάσεις που έλαβαν στα Μεδιόλανα ο ίδιος και ο Κωνσταντίνος:

Συναισθήματα χαράς και συγκίνησης πλημμύρισαν τις καρδιές των Ορθοδόξων του Μιλάνου και της Βορείου Ιταλίας, όταν στις15 Μαΐου, ο Προκαθήμενος της Ορθοδοξίας αφίχθη στην Ελληνορθόδοξη εκκλησία του Ακαθίστου Ύμνου (Santa Maria Rodone), στο κέντρο της πόλης του Μιλάνου, η οποία πρόσφατα παραχωρήθηκε στην Ορθόδοξη Μητρόπολη Ιταλίας και Μελίτης από τη Ρωμαιοκαθολική Αρχιεπισκοπή Μεδιολάνων.

«Εδώ και πολύν καιρό, έχοντας αποφασίσει ότι δεν πρέπει να απορρίπτεται η ελευθερία της θρησκείας και πως πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στη βούληση του καθενός να υπηρετεί τα θεία πράγματα σύμφωνα με την προαίρεσή του, παραγγείλαμε στους χριστιανούς να φυλάνε την πίστη της θρησκείας τους… Όταν εγώ, ο Αύγουστος Κωνσταντίνος, κι εγώ, ο Αύγουστος Λικίνιος, με καλούς οιωνούς ήρθαμε στα Μεδιόλανα και συζητήσαμε όλα όσα αφορούν την ωφέλεια του δημοσίου, ανάμεσα στα άλλα μέτρα που κρίναμε ότι θα είναι επωφελή σ' όλους από πολλές απόψεις, αποφασίσαμε κατά πρώτο και κύριο λόγο να διατάξουμε να εξασφαλιστεί η τιμή και ο σεβασμός προς το Θείο, δηλαδή να δώσουμε και στους χριστιανούς και σ' όλους την ελευθερία να ακολουθήσουν όποια θρησκεία θέλουν, έτσι ώστε, όποια κι αν είναι η θεότητα και η ουράνια δύναμη, να μπορέσει να είναι ευμενής και σε μας τους ίδιους και στους υπηκόους μας…

Ο Μ. Κωνσταντίνος

Ήταν λοιπόν φυσικό να θεωρήσουμε καλό να εκδώσουμε αυτή τη διαταγή, για να αφαιρεθούν εντελώς οι όροι που υπήρχαν σε προηγούμενα έγγραφα σχετικά με τους χριστιανούς, όροι οι οποίοι ήσαν σκληροί και ξένοι στην πραότητά μας. Τώρα ελεύθερα και απλά μπορεί καθένας από εκείνους που πρεσβεύουν τη θρησκεία των χριστιανών να τη διατηρεί χωρίς καμιά ενόχληση… Έχουμε δώσει στους χριστιανούς ελεύθερη και απεριόριστη εξουσία να επιμελούνται τη θρησκεία τους… Έχει δοθεί η εξουσία αυτή και σε όσους άλλους θέλουν να ακολουθούν τη λατρεία και θρησκεία της αρεσκείας τους, κατά τρόπον ώστε να μπορεί καθένας να προτιμά και να υπηρετεί οποιανδήποτε θρησκεία θέλει. Αυτό γίνεται, για να μη φαίνεται ότι κάποια λατρεία

ή θρησκεία μειώνεται στο ελάχιστο από εμάς… Με αυτό το λογισμό… είθε να διαμένει σταθερή καθ' όλο το χρόνο η θεία πρόνοια για εμάς, της οποίας εμπειρία είχαμε σε πολλές περιστάσεις. Για να μπορέσουν να μάθουν όλοι τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτής… είναι εύλογο η διαταγή αυτή να δημοσιευτεί παντού… έτσι ώστε να μην ξεφύγει την προσοχή κανενός» (Ευσεβίου Καισαρεία - Εκκλησιαστική Ιστορία).

Με τις αποφάσεις στα Μεδιόλανα άρχιζε να αλλάζει η κοινωνική και η θρησκευτική πραγματικότητα στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Το χριστιανικό πνεύμα άρχισε να επηρεάζει εντονότερα από πριν την πολιτική και κοινωνική ζωή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας:

α) Οι χριστιανοί λατρεύουν ακώλυτα το Θεό τους, χωρίς να στερούνται κανένα άλλο πολιτικό, κοινωνικό ή προσωπικό δικαίωμα π.χ. περιουσία, τιμή, δικαίωμα στη ζωή.

β) Ο χριστιανικός κλήρος απέκτησε τις ίδιες φορολογικές ατέλειες με τον εθνικό κλήρο. Αναγνωρίστηκε νομικά η Εκκλησία ως κοινωνικός θεσμός που τελεί υπό την προστασία του αυτοκράτορα.

Η ανακοίνωση του Διατάγματος στο λαό

γ) Καθιερώθηκε η Κυριακή ως αργία και απελευθερώθηκαν οι δούλοι. Επιστράφηκαν στους φυσικούς κατόχους τους οι περιουσίες και τα κτήματα που κατασχέθηκαν κατά τους διωγμούς.

δ) Το δίκαιο άρχισε να εξανθρωπίζεται χάρη στις επιρροές που δέχτηκε από τη χριστιανική διδασκαλία. Καταργήθηκε ο θάνατος με σταύρωση, ο στιγματισμός στο πρόσωπο και η πλήρης απομόνωση των φυλακισμένων.

ε) Στα ανώτερα αξιώματα της πολιτείας και του στρατού ανήλθαν περισσότεροι χριστιανοί απ' ότι στο παρελθόν. Δημιουργήθηκαν εκκλησια-

στικά δικαστήρια που έκριναν υποθέσεις εκκλησιαστικής φύσεως. Ανοικοδομήθηκαν ναοί σε όλη την αυτοκρατορία.

Φυσικά, τα προβλήματα στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία δεν λύθηκαν με το διάταγμα της ανεξιθρησκίας, ούτε με την αναγνώριση του Χριστιανισμού. Κοινωνικές αδικίες, διακρίσεις, μορφές δουλείας και καταπίεση συνέχισαν να υπάρχουν. Όμως, το πνεύμα της αμφισβήτησης κατεστημένων προκαταλήψεων και η απαίτηση για δικαιοσύνη, που εισήγαγε ο Χριστιανισμός, άνοιξαν νέους δρόμους στην ιστορία και στον πολιτισμό.

Στο πλαίσιο αυτό το Οικουμενικό Πατριαρχείο αφιέρωσε το επίσημο ημερολόγιό του για το έτος 2013 στην 1700η επέτειο από της υπογραφής από των συναυτοκρατόρων Κωνσταντίνου του Μεγάλου και Λικινίου του διατάγματος των Μεδιολάνων. Ο δε Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ στο επίσημο προλογικό σημείωμά του γράφει εμπνευσμένα μεταξύ άλλων και τα εξής:

Καθεδρικός ναός της Παναγίας - Milano.

«Η τομή την οποία απέφερε το διάταγμα των Μεδιολάνων στην ιστορία της του Χριστού Εκκλησίας είναι βαθιά και καθοριστική όχι μόνο για την εξέλιξη της ίδιας, αλλά και για την ιστορία σύνολης της ανθρωπότητος, καθώς άνοιξε μια νέα σελίδα λαμπρή για αμφότερες. Γι' αυτό και η Εκκλησία του Χριστού ευγνωμόνως αναμιμνήσκεται του εμπνευστού του διατάγματος τούτου ευσεβούς Μεγάλου Βασιλέως Κωνσταντίνου, ο οποίος ανταποκρινόμενος ως άλλος Παύλος στην ουράνια κλήση, έγινε όργανο της θείας Προνοίας επ' αγαθώ της Εκκλησίας, η οποία χρεωστικώς αναπέμπει δόξα και αίνο στον Δίμετρα αυτής Χριστό επί τη συμπληρώσει 1700 ετών από της εκδόσεως του διατάγματος και της δι' αυτού αποδοθείσης ελευθερίας σε αυτήν».

Ο Μέγας Κωνσταντίνος αποτελεί διαχρονικό πρότυπο κυβερνήτη και μάλιστα για την χριστιανική Εκκλησία γενικά. Σήμερα, δυστυχώς, οι κυβερνώντες στα χριστιανικά έθνη, νομίζουν ότι μπορούν να ωφελήσουν και να βοηθήσουν τους λαούς εξορίζοντας το Θεό και βάζοντας στη θέση Του τον άνθρωπο. Τα αποτελέσματα όμως είναι τραγικά: **συσσώρευση πλούτου στα χέρια λίγων, πόλεμοι, βία, πείνα, κίνδυνοι, αγωνίες**. Γι' αυτό, ο τρόπος με τον οποίο κυβέρνησε ο Μ. Κωνσταντίνος, την αυτοκρατορία με διάκριση και τήρηση λεπτών ισορροπιών και σωφροσύνης πολλής, έχοντας την βαθιά αίσθηση ότι μόνο ο Θεός μπορεί να σώσει τον άνθρωπο, καθιστά αυτόν υπόδειγμα κυβερνήτη.

Το διάταγμα των Μεδιολάνων (313 μ.Χ) του Μεγάλου Κωνσταντίνου είναι σήμερα επίκαιρο όσο ποτέ άλλοτε. Γιατί και σήμερα παρατηρείται, δυστυχώς, παραβίαση των δικαιωμάτων της θρησκευτικής ελευθερίας, ιδιαίτερα σε Χριστιανικούς λαούς.

Στην ορθόδοξη εκκλησία της Θεοτόκου, στο Μπαλουκλί της Κωνσταντινούπολης, την Δευτέρα 20 Μαΐου 2013 τελέστηκε συνοδική Θεία Λειτουργία, χοροστατούντος του Παναγιωτάτου, για την επέτειο 1.700 χρόνων από την έκδοση του διατάγματος στο Μεδιόλανο.

Κατά τη Θεία Λειτουργία, αναγνώστηκε Εγκύκλιος του Οικουμενικού Πατριάρχου, επί τη ευκαιρία της επετείου του διατάγματος· την οποία και καταθέτουμε.

+ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ -
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ
ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ
ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 441

«Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ οὕτως εὐδοκήσας» καί οἰκονομῶν τά πάντα τοῖς πᾶσι καί ὁδηγήσας εἰς τήν «Ἀναστάσεως ἡμέραν ταύτην» καθ' ἥν «τά πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ».

Συμπληροῦνται κατά τό τρέχον ἔτος χίλια ἑπτακόσια ἔτη ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων περί τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καί ἐπικοινωνοῦντες πρός τήν ἐν παντί τόπῳ καί χρόνῳ ἐ κ κ λ η σ ί α ν ἀπευθύνομεν ἀπό τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καί Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μ ή ν υ μ α ἐλπίδος, ἀγάπης, εἰρήνης καί αἰσιοδοξίας, καθ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει ὡς συνεχής θεοφάνεια. «Ὁ ἑωρακώς τόν Υἱόν ἑώρακε τόν Πατέρα» (πρβλ. Ἰωάν. δ΄ 9) καί ὁ ἑωρακώς τόν Θ ε σ μ ό ν τῆς Ἐκκλησίας ἑώρακε τόν ἀοράτως μεθ' ἡμῶν ὄντα Θεάνθρωπον Κύριον καί τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Τοιοῦτος θεσμός ἐν ἐλευθερίᾳ ἐστίν ἡ Ἐκκλησία· «τοιοῦτος ὁ Χριστιανισμός· ἐν δουλείᾳ ἐλευθερίαν χαριζόμενος». (πρβλ. Ἱ. Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ΙΘ΄ εἰς Α΄ Κορινθίους, 193).

Διά τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ δ ι ω γ μ ο ί κατά τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θρησκείας κατά τ ύ π ο ν νομικόν ἐπαύθησαν καί ἐθεσμοθετήθη διά πρώτην φοράν δι' ἀνθρωπίνου περιβλήματος ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἰς τόν κόσμον. Ὅμως, ἡ ἐλευθερία ᾗ ὁ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε (πρβλ. Γαλ. ε΄ 1) δέν εἶναι τ ύ π ο ς καί γ ρ ά μ μ α. Εἶναι ἡ πραγματική ἐλευθερία, τήν ὁποίαν ἐπιζητοῦμεν πάντοτε, ὥστε νά γίνω-

Λειτουργία στον Ι. Ναό της Παναγίας του Μπαλουκλί,
κατά την οποίαν ανεγνώσθη, το πρώτον, η επετειακή Εγκύκλιος.

νται τά πάντα «καινά». Ἄλλωστε, μήπως δέν προσδοκῶμεν καινόν οὐρανόν καί καινήν γῆν;

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου, τοῦ πρό Χριστοῦ «παλαιοῦ Ἰσραήλ», ἀλλά καί μετά τήν θεανθρωπίνην ἔνσαρκον παρουσίαν τοῦ «καινοῦ Ἰσραήλ», καί ἡ ἐλευθέρα ἔκφρασις τῆς συνειδητῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πλήρης διώξεων καί διωγμῶν μέχρι μαρτυρίου αἵματος ὑπέρ τῆς ἀληθείας.

***

Εἰς τήν ἱστορίαν καταγράφονται καί δ ι ω γ μ ο ί κατά προσώπων, τά ὁποία εἶχον διαφορετικήν ἀντίληψιν καί πίστιν περί τῆς Θεότητος ἀπό αὐτῆς τήν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἄρχων ἤ ἡ κοινωνία τῆς ὁποίας ἀπετέλουν μέλη.

Ἡ Παλαιά Διαθήκη ἀναφέρεται εἰς τόν θεωρούμενον κοσμοκράτορα τότε βασιλέα Ναβουχοδονόσορα· εἰς τήν κατασκευήν μεγάλης εἰκόνος τοῦ προσώπου του· καί εἰς τήν ἀ π α ί τ η σ ι ν αὐτοῦ παρά πάντων τῶν ὑπηκόων του ὅπως προσκυνοῦν αὐτήν δι' ἐδαφιαίας ὑποκλίσεως.

«Οἱ τρεῖς εὐαγεῖς Παῖδες» ἐρρίφθησαν εἰς τήν κάμινον τοῦ πυρός, διό-

Από την υποδοχή του Παναγιωτάτου στον Μανταμάδο, το Φεβρουάριο του 2009.

τι ἠρνήθησαν νά προσκυνήσουν τό ε ἴ δ ω λ ο ν τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Ἠρνήθησαν ἐν τῇ πράξει νά ἀποδώσουν εἰς κοσμικόν βασιλέα τήν ἀξίαν τῆς ἰσοθεΐας, τήν ὁποίαν ἀπέδιδεν αὐτός οὗτος εἰς τόν ἑαυτόν του. Ἐδιώχθησαν καί ἔσχον μαρτυρικόν τέλος διά τόν αὐτόν λόγον καί ἡ Ἁγία Σολωμονή καί οἱ ἑπτά μακαββαῖοι παῖδες σύν τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν Ἐλεαζάρῳ. Τήν α ὐ θ ε ν τ ί α ν τοῦ Ναβουχοδονόσορος διέψευσε πανηγυρικῶς ἡ κ ά μ ι ν ο ς τοῦ πυρός, ἡ ὁποία, προτυποῦσα τό Μυστήριον τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, ἐδρόσισε καί ἐφύλαξεν ἀσινεῖς τούς Τρεῖς Παῖδας, ὡς τό Πῦρ τῆς Θεότητος τήν Παρθένον Θεοτόκον.

Οἱ ἀρνηθέντες νά προσκυνήσουν τόν ἐξ ἀλόγου ὑ π ε ρ η φ α ν ε ί α ς ἰδιοποιηθέντα τήν ἰδιότητα τοῦ Θεοῦ ἄ ν θ ρ ω π ο ν αἰχμάλωτοι Παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες μεγάλῃ τῇ φωνῇ, «πάντα τά ἔργα ὑμνεῖτε τόν Κύριον», προεικόνισαν τήν ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ν τήν ὁποίαν ἔφερεν ὁ Κύριος, «γενόμενος ὑπό νόμον ἵνα τούς ὑπό νόμον κερδήσῃ» (πρβλ. Α΄ Κορ. θ΄ 20).

***

Εἰς τάς ἀρχαίας Ἀθήνας, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης κατεδικάσθη εἰς θάνατον μέ τήν αἰτιολογίαν ὅτι δέν ἀπεδέχετο τούς θεούς τούς ὁποίους ἡ πόλις ἐλάτρευεν. Ὁμοίως ἀτομικαί διώξεις κατά τῶν ὑποστηριζόντων διαφο-

ρετικάς δοξασίας ἀναφέρονται πολλαί ὑπό τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ὅπως ἐπί παραδείγματι ἡ δίωξις τοῦ Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου ἐπειδή ὑπεστήριζεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι πυρακτωμένη πέτρα ἤ ἡ δίωξις τοῦ Διαγόρου τοῦ Μηλίου ἐπειδή ἐκατηγόρει τά ἀρχαῖα εἰδωλολατρικά μυστήρια καί ἀπέτρεπε τούς πολίτας νά συμμετέχουν εἰς αὐτά.

Ὁπωσδήποτε οἱ διωγμοί, πραγματικοί καί ἰδεολογικοί, ἀνά τούς αἰῶνας, καίτοι ὠδήγησαν πολλάκις καί ὁδηγοῦν εἰς τό ἐν μαρτυρίᾳ μαρτύριον, οὐδέποτε κατέλυσαν τήν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων θρησκευτικήν ἀνεκτικότητα, ἡ ὁποία διεκηρύχθη ἐπισήμως διά τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων.

***

Οἱ ρωμαῖοι αὐτοκράτορες κατείχοντο ὑπό ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος καί κατέστησαν ἑαυτούς ἀρχηγούς καί τῆς θρησκείας. Μάλιστα δέ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νά ἀπαιτοῦν την ἀναγνώρισιν εἰς αὐτούς θεϊκῆς ἰδιότητος καί ἀντιστοίχου τιμῆς.

Ἡ ὑπό τῶν Χριστιανῶν ἀπόρριψις τῶν ὡς ἄνω ἀπαιτήσεων τοῦ αὐτοκράτορος προεκάλει τήν ὀργήν αὐτοῦ, ἕνεκα κυρίως τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς αὐθεντίας αὐτοῦ. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀνθρωποκεντρικῆς θεωρήσεως οἱ γνωστοί ἀνηλεεῖς διωγμοί, οἱ ὁποῖοι προεκάλεσαν ἑκατόμβας μαρτύρων, οἵτινες «ἔπλυναν τάς στολάς αὐτῶν καί ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου» (Ἀποκ. Ἰωάν. ζ΄,14).

Συμπερασματικῶς, οἱ διωγμοί κατά τῆς θρησκείας κατέληξαν εἰς τό ἀπόφθεγμα τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Τόν δέ Θεῷ πολεμοῦντα οὐκ ἔνι ποτέ εἰς χρηστόν καταστρέψαι τέλος· ἀλλ᾽ ὁ τοιοῦτος ἐν ἀρχῇ μέν τῆς τόλμης οὐδέν ἴσως πείσεται δεινόν [...] ἄν δέ ἐπιμένῃ τῇ παροινίᾳ [...] μηδέποτε τῆς πρός τόν Θεόν ἅπτεσθαι μάχης, ὡς οὐκ ἐνόν τήν ἀήττητον ἐκείνην χεῖρα διαφυ-

γεῖν» (Εἰς τούς πολεμοῦντας τόν μοναχικόν βίον Α΄, P.G. 47,319.

***

Οἱ Αὐτοκράτορες Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, τῆς Ἀνατολῆς, καί Λικίνιος, τῆς Δύσεως, παρεδέχθησαν μετά τρεῖς αἰῶνας σκληροτάτων διωγμῶν κατά τῶν χριστιανῶν, ὅτι ἡ θρησκευτική μισαλλοδοξία καί οἱ συνεχεῖς διωγμοί κατ᾽ αὐτῶν εἰς οὐδέν ὠφέλησαν τήν Αὐτοκρατορίαν. Ἀπεφασίσθη δέ ὑπ᾽ αὐτῶν ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τούς χριστιανούς ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῆς πίστεως καί τῆς ὑπ᾽ αὐτῶν λατρείας τοῦ Θεοῦ. Τήν βούλησιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, «λογισαμένου τό ἔντεχνον τοῦ διαβολικοῦ πολέμου» ἀπεικονίζει τό περιεχόμενον τοῦ πάντοτε σ υ γ χ ρ ό ν ο υ τούτου Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων τοῦ ἔτους 313 μ.Χ., τό ὁποῖον ἀπετέλεσε τήν β ά σ ι ν τῆς μετά πολλούς αἰῶνας ἀναγνωρισθείσης παγκοσμίως ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως.

***

Τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων περιλαμβάνει προκεχωρημένας θέσεις διά τήν θρησκευτικήν ἐλευθερίαν, ἐκπεφρασμένας εἰς δεκατρεῖς ἑνότητας. Θεσπίζονται ἀ ρ χ α ί παράδοξοι διά τήν περίοδον ἐκείνην τοῦ Δ΄ αἰῶνος, αἱ ὁποῖαι παραμένουν πάντοτε ἀρχαί καί ὁδοδεῖκται, ἔστω καί ἐάν προβάλληται ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἐφαρμόζονται αὗται πλήρως καί ἐν τῷ κειμένῳ «ἐν τῷ πονηρῷ» κόσμῳ τούτῳ τῆς «ἀδικίας» καί τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ «σκότους», ἀντί τῆς Δικαιοσύνης καί τοῦ Φωτός.

Ὁμολογοῦνται καί διακηρύσσονται: ὁ σεβασμός εἰς τήν σκέψιν καί εἰς τήν βούλησιν ἑκάστου νά ἐπιμελῆται τῶν θείων πραγμάτων ὡς αὐτός βούλεται· ἡ εὐλάβεια καί τό σέβας πρός τό θεῖον καί ἡ ἀπόδοσις εἰς τούς Χριστιανούς καί εἰς πάντας τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιλογῆς θρησκείας, ἄνευ ἐνοχλήσεώς τινος· ἡ παράδοσις πάραυτα ἄνευ χρονοτριβῆς τινος εἰς τό σῶμα τῶν χριστιανῶν, τήν Ἐκκλησίαν καί τήν Σύνοδον, τῶν κατασχεθέντων καί ἀφαιρεθέντων τόπων λατρείας αὐτῶν καί λοιπά· ταῦτα δέ πάντα, ὥστε «ἡ

θεία μέριμνα, ἡ ὁποία μᾶς περιβάλλει, τῆς ὁποίας πεῖραν ἐλάβομεν ἤδη εἰς πολλὰς περιστάσεις, νά μείνῃ εἰς ἡμᾶς ἀσφαλής διά παντός.

***

Διά τοῦ Διατάγματος τούτου καί διά τῶν ἀκολουθησασῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰσῆλθεν εἰς τόν κόσμον ἡ ἔννοια τῶν ἀ ν θ ρ ω π ί ν ω ν δ ι κ α ι ω μ ά τ ω ν.Καθιερώθησαν διά πρώτην φοράν αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι ἀξίαι, ὁ σεβασμός τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκφράσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως - ἀξίαι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς- καί πάντα ὅσα ἀπετέλεσαν τήν βάσιν τῆς σήμερον ἰσχυούσης σχετικῆς νομοθεσίας καί τῶν περιλαμβανομένων ἐν αὐτῇ διατάξεων εἰς τάς κατά καιρούς διακηρύξεις διεθνῶν ὀργανισμῶν καί κρατικῶν ὁλοτήτων. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, οὐκ ἐξ ἀνθρώπων λαβών τήν κλῆσιν, περιεπτύχθη πάντας, λαόν καί Ἐκκλησίαν, πιστούς καί ἀπίστους, καί ἐγένετο διάκονος τοῦ ἔργου τῆς εὐημερίας ἐν γαλήνῃ καί τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπό τῆς ἐποχῆς του καί ἑξῆς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μεταμορφώνει τούς θεσμούς, τήν ζωήν καί ἀναγεννᾷ τόν κόσμον, ὅπως ἀκριβῶς ἡ Βάτος ἡ καιομένη καί μή φλεγομένη τοῦ Σινᾶ, ἡ Μήτρα «ἡ τόν ἀχώρητον χ ω ρ ή σ α σ α», τήν Ζωήν, «ἵνα ζωήν ἔχωμεν» (πρβλ. Ἰωάν. ι΄ 10).

***

Π α ρ α τ η - ροῦντες μετά προσοχῆς τήν ἔκτοτε ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἰδίᾳ σήμερον, μετά 1700 ἔτη ἀπό τῆς θεσπίσεως διά τοῦ Διατάγματος τούτου τοῦ Μεγά-

Ο Παναγιώτατος ξεναγείται υπό του Ιερατικού Προϊσταμένου του Προσκυνήματος, Πρωτοπ. π. Ευστρατίου Δήσσου, εμπρός στην εξωτερική εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Η εικόνα είχε εξαφανισθεί, θαυμαστώς, επί μία εβδομάδα στα γεγονότα της Κύπρου, τον Αύγουστο του1963.

λου Κωνσταντίνου, διαπιστοῦμεν μετά λύπης, ὅτι ἀτυχῶς αἱ θεσπιζόμεναι ὑπ' αὐτοῦ διατάξεις ὑπέρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας πολλάκις κατά τό παρελθόν παρεβιάσθησαν, οὐχί μόνον εἰς βάρος τῶν Χριστιανῶν, ἀλλά ἐνίοτε καί ὑπό τῶν Χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων καί κατά τῶν ὀπαδῶν ἄλλων θρησκειῶν. Δυστυχῶς, ὅταν οἱ Χριστιανοί κατέστησαν πλειονοψηφία εἰς τήν κοινωνίαν, ὑπῆρξαν περιπτώσεις τινές ὑπερζηλωτικῆς τάσεως μεταξύ αὐτῶν. Ἐκ τῶν πλέον ἀξιοκατακρίτων συμπεριφορῶν τῆς μισαλλοδοξίας χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων ὑπῆρξε τό μεταξύ αὐτῶν σχίσμα καί ἡ διαίρεσις τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, λησμονησασῶν τῶν ἐπακολουθησασῶν γενεῶν ὅτι «οὐ μεμέρισται ὁ Χριστός» (πρβλ. Α΄ Κορ. α΄ 13) καί ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα «γῆ καί σποδός» (Σοφ. Σιράχ. ι΄, 9) καί ἠγνοήσαμεν καί παραβλέπομεν τήν ἀγωνίαν τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀρράφου χιτῶνος τοῦ Κυρίου, τῆς Ἐκκλησίας, κατά τόπον καί ἐπί μέρους ὡς Μιᾶς καί Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς. Καί ὡς ἄλλη «κάμινος κακίας» (πρβλ. Παροιμ. ις΄ 30), δέν ἔχομεν ἀγάπην καί εἰρήνην καί ἀνεκτικότητα, καί δέν ὑποβάλλομεν εἰς ἑαυτούς καί ἀλλήλους τό καίριον ἐρώτημα μήπως «ὁ κρίνων πᾶσαν τήν γῆν οὐ ποιήσεις κρίσιν» (Γεν. ιη΄,25-26) καί δι' ἡμᾶς.

***

Τόν παρελθόντα αἰῶνα, ἡ Ὀρθόδοξος ἰδιαιτέρως Ἐκκλησία κατεδιώχθη ἀπηνῶς ὑπό τοῦ ἀθεϊστικοῦ καθεστῶτος καί τῶν λοιπῶν ἐξαρτωμένων ἰδεολογικῶς ἐξ αὐτοῦ καθεστώτων, ἰδιαιτέρως εἰς τάς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Εἰς ὡρισμένας δέ χώρας οἱ Χριστιανοί ἀντιμετωπίζονται ἀκόμη καί σήμερον μετά μεγάλης δυσμενείας, παρ' ὅλον ὅτι διά πολλῶν διεθνῶν συμβάσεων ἔχει πλέον παγκοσμίως ἀναγνωρισθῆ τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Αἱ σχετικαί πρός τήν θρησκευτικήν καταπίεσιν ἐκθέσεις τῶν ἁρμοδίων Διεθνῶν Ὀργανισμῶν βρίθουν συγκεκριμένων περιπτώσεων θρησκευ-

τικῆς καταπιέσεως εἰς βάρος κυρίως χριστιανικῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων καί μεμονωμένων χριστιανῶν.

Ἤδη καί σήμερον χρειάζεται, δυστυχῶς, νά τονίζηται, ὅτι ἡ ἀνεξιθρησκεία καί ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας εἶναι πολιτιστική κατάκτησις. Μεγάλαι περιοχαί τῆς γῆς κατοικοῦνται ὑπό ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι δέν ἀνέχονται θρησκευτικήν πίστιν διαφορετικήν τῆς ἰδικῆς των.

Θρησκευτικοί διωγμοί ἐξακολουθοῦν νά γίνωνται, ἄν καί δέν ἔχουν τήν μορφήν τῶν κατά τῶν πρώτων χριστιανῶν διωγμῶν. Διακρίσεις διάφοροι δυσμενεῖς διά τούς ὀπαδούς ὡρισμένων θρησκευτικῶν πίστεων ὑφίστανται καί πολλάκις εἶναι ἐντόνως καταπιεστικαί. Εἰς πολλάς περιπτώσεις ἐπικρατεῖ ὁ θρησκευτικός φανατισμός καί φονταμενταλισμός, ὥστε τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων νά εἶναι ἐπίκαιρον καί σήμερον καί νά ἀπευθύνηται πρός ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, παρά τήν πάροδον 1700 ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκδόσεώς του, δέν τό ἔχουν ἐφαρμόσει ἐν τῷ συνόλῳ του.

***

Καθορῶντες τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν ἐλευθερίᾳ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀτυχῶς, παρά τήν ραγδαίαν πρόοδον τῆς κατ᾽ ἄνθρωπον ἐπιστήμης καί τάς ἀνακαλύψεις, δέν ἔφθασεν εἰσέτι ὡς σύνολον ὁ κόσμος εἰς τήν ἀνωτέραν ἀντίληψιν καί παραδοχήν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καί ὅτι ἀπαιτεῖται σύντονος προσπάθεια διά τήν ἐπίτευξιν τοῦ στόχου τούτου.

Οἱ σύγχρονοι θρησκευτικοί διωγμοί κατά τῶν Χριστιανῶν ἀποκαλύπτουν καί πάλιν τήν δ ύ ν α μ ι ν τ ῆ ς π ί σ τ ε ω ς καί τήν Χ ά ρ ι ν τ ῆ ς ἁ γ ι ό τ η τ ο ς.

***

Πατέρες, Ἀδελφοί καί Τέκνα ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ,

Ἡ ἑορταζομένη αὕτη ἐ π έ τ ε ι ο ς ἀποτελεῖ καίριον σ ῆ μ α. Τό σῆμα ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπολέσῃ τήν ἑνότητά του πρός

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Χρυσόστομος, προσφέρει αναμνηστικό δώρο στον Παναγιώτατο, μία ασημένια επίχρυση εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, αντίγραφο της ανάγλυφης εικόνας του Ταξιάρχη.

τήν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία συγκροτεῖται διά τοῦ Τριαδικοῦ «καθώς», ἀπόλλυσι καί τήν ἐλευθερίαν του. Διότι ἀπόλλυσι τόν ἑαυτόν του, ὁ ὁποῖος εἶναι πάντες οἱ ἄλλοι. Τό πᾶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φανερώνει τό Τριαδικόν «καθώς», ἰδιαιτέρως ἡ εὐχαριστιακή ἱερουργία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν καρδίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι χάρισμα, δωρεά ἐκ τοῦ Πατρός διά τοῦ Υἱοῦ συνεργίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν σωθῇ τό Τριαδικόν «καθώς», σώζεται ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπον καί κοινωνία. Καί ἐάν σώζωμεν καί βιῶμεν τό «καθώς», τό θεανθρώπινον, τότε τό ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως τῆς ἑνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ συνελθουσῶν φύσεων διατηρεῖται καί ἐπεκτείνεται ὡς εὐλογία εἰς τήν ἑνότητα ἀληθείας καί τῆς ζωῆς, θεσμοῦ καί Χάριτος, νόμου καί ἐλευθερίας. Περιχωροῦνται ἀτρέπτως καί ἀναλλοιώτως τά φαινομενικῶς ἀντίθετα, κατά τό πρότυπον τῆς Θεομήτορος ἡ ὁποία ἤγαγεν εἰς ταὐτό τἀναντία καί ἐν τῇ περιχωρήσει ταύτῃ διακρίνεται ἡ πανταχοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος διαρκής παρουσία τοῦ Θεανθρώπου, ὁ Ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νά πορεύηται ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ εἰς τόν ἀγρόν τῆς ἱστορίας. Καί συμπορεύεται πρός τόν ἀγωνιῶντα, ἐρευνῶντα καί ἀπελπιζόμενον ἄνθρωπον, οὐχί διά νά τῷ δώσῃ «μαγικάς λύσεις» ὡς ναρκωτικόν τῶν αἰσθήσεων ἀλλά διά νά τῷ ἀνεώξῃ τούς ὀφθαλμούς, νά τῷ χαρίσῃ τάς αἰσθήσεις καί νά τόν ἀναγάγῃ εἰς τόν οὐρανόν καί νά καταγάγῃ εἰς τήν γῆν τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, τό Ὁποῖον ὡς Τριαδική ζύμη εἰσέρχεται εἰς τό γεῶδες ἡμῶν φύραμα.

Οὐδείς ἀνθρώπινος θεσμός, οὔτε καί ἄν ὀνομάζηται ἐκκλησιαστικός, δύναται νά χωρέσῃ, νά ἀνεχθῇ καί νά ἱκανοποιήσῃ τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐντός του τήν πνοήν τοῦ Θεοῦ, ἐπιποθεῖ τό «πορρωτέρω», τήν

ἐπέκτασιν, τόν Χριστόν. Καί δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναπαυθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἤ ἐνδοκοσμικήν προοπτικήν, διότι διψῇ τό ἀσύλληπτον καί ἀνθρωπίνως ἀνέφικτον. Ὁλόκληρος ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογεῖ «ὄχι» εἰς τόν κοσμικῶς ὠργανωμένον θεσμόν, ὁ ὁποῖος θέλει δῆθεν νά τόν χειραγωγήσῃ εἰς τό μυστήριον τῆς ζωῆς καί τῆς σωτηρίας. Διά τόν ἄνθρωπον ὁ μηχανικῶς λειτουργῶν «καλός» πνευματικός θεσμός εἶναι «μόνον» ὁ ἑτοιμόρροπος, ὁ διαλελυμένος καί ἀνύπαρκτος. Διά τοῦτο καί ὁ τά πάντα γιγνώσκων καί ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς Κύριος ἦλθε καί διέλυσε τάς «φυλακάς». Ἐδιώχθη καί διώκεται. Εἰς τό τέλος ἐνίκησε μέ τήν Ἀνάστασίν Του. Καί κατέστρεψε τήν ἀπάτην. Ἀνέτρεψε τάς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καί τάς καθέδρας τῶν ἐμπόρων, οἱ ὁποῖοι μετέτρεψαν τόν Ναόν τοῦ Θεοῦ εἰς «οἶκον ἐμπορίου»(Ἰωάν. β΄ 17). Ἀπήλλαξε τήν ἀνθρωπότητα ἐκ τῆς «κατάρας» τοῦ Νόμου (Γάλ. γ΄ 13). Καί διά τῆς καθόδου Του εἰς τόν Ἅδην «μοχλοί συνετρίβησαν, ἐθλάσθησαν πῦλαι, μνήματα ἠνοίχθησαν, νεκροί ἀνέστησαν» (πρβλ. ἀπόστιχα Μ. Ἑσπερινοῦ Μ. Παρασκευῆς). Καί ἐξήλθομεν ὅλοι οἱ «νεκροί» ἀπό ἀγάπην, ἀπό ἐλευθερίαν, ἀπό ἀνθρωπίνα δικαιώματα, ἀπό πίστιν, ἀπό ἐλπίδα, ἀπό προσδοκίαν, ἀπό φῶς, ἀπό δικαιοσύνην, ἀπό ἀλήθειαν, ἀπό Ζωήν, ἐξήλθομεν εἰς τό Φῶς: «Καί νεκρός οὐδείς ἐπί μνήματος» (Κατηχητήριος Λόγος Ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

Συνεκροτήθη ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διά τῶν αἰώνων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων, τῶν δικαίων, παρά τούς διωγμούς καί τούς ἀνθρωπίνους πειρασμούς, δέν εἶναι «φυλακή», ἀλλά ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α καί κραταιά, ὡς ὁ θάνατος, ἀ γ ά π η. Ἡ Ἐκκλησία, κῆρυξ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἀνά τούς αἰῶνας, εἶναι συνέχεια καί συνέπεια τῆς μήτρας μιᾶς ἄλλης Μητρός, «εὐρυχωροτέρας τῶν οὐρανῶν», ἡ ὁποία γεννᾷ τόν ἐλεύθερον ἄνθρωπον. Καί εἴμεθα ὅλοι, χάρις εἰς αὐτήν, τέκνα τῆς ἐλευθέρας (Γαλ. δ΄ 31), τέκνα τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία

Ο Παναγιώτατος, αντιδωρίζει στον Μητροπολίτη μας ασημένια δικηροτρίκηρα.

…Και στον Ιερόν Ναό δωρίζει ένα ασημένιο θυμιατό.

κατακτᾶται διά τῆς ὑπακοῆς εἰς τήν Ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, τήν Ἀγάπην. Καί ἐάν οἱ ἀνθρώπινοι θεσμοί φοβῶνται τήν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, καί δι' αὐτό τήν ἀπεμπολοῦν, τήν ἀγνοοῦν ἤ τήν καταργοῦν, ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας γεννᾷ τούς ἐλευθέρους ἐν Πνεύματι ἀνθρώπους. Καί ὅλον συγκροτεῖ τόν Θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας τό Πνεῦμα, τό Ὁποῖον «ὅπου θέλει πνεῖ... ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καί ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστί καί πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος» (Ἰωάν. γ΄, 8). Καί τό ἀπροσδιόριστον τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ πέτρα τῆς πίστεως.

***

Ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία, ἡ Κυρία Θεοτόκος ἡ Παμμακάριστος καί ἡ Παραμυθία, ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὁ Κανάβης, ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος τοῦ Διπλοφαναρίου, οἱ Ἅγιοι συνολικῶς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δέν εἶναι φύλακες τοῦ νόμου, ἀλλά νομοθέται, κατά τό Ἅγιον Συμεών τόν Νέον Θεολόγον. Ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι χ α ρ ι σ μ α τ ι κ ό ς καί τά χαρίσματα τῶν Ἁγίων λειτουργοῦν ὡς θεσμοί καθοδηγητικοί διά τό ἐκκλησιαστικόν πλήρωμα.

Δύναται ἀληθῶς καί ἐμπειρικῶς νά λεχθῇ ὅτι χαρισματοῦχοι δέν ὑπάρχουν, ἀλλά γίνονται, γεννῶνται διαρκῶς. Δέν τοῖς ἐδόθη χάρισμα ὡς ἰδιότης στατική, ἀλλά ὡς ε ὐ λ ο γ ί α ἡ ὁποία χαρίζεται διαρκῶς. Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀληθῶς ἐλεύθεροι διότι συνειδητοποιοῦν τήν ἐσχάτην ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἀποστάλαγμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν αἱ διατάξεις τοῦ Διατάγματος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Αὐτοί οἱ ὁποῖοι βλέπουν ὅλους τούς ἄλλους καλούς καί καθαρούς καί θεωροῦν τόν ἑαυτόν των «ὑποκάτω τῆς κτίσεως», ἔχουν τήν χ ά ρ ι ν τῆς συντριβῆς τοῦ ταπεινοῦ καί ἐξουθενημένου. Δέχονται τά χαρίσματα τῆς

ἔσωθεν ἀναπαύσεως καί τοῦ φωτισμοῦ. Δέν θεωροῦν οἰοδήτι ὡς κατόρθωμα οὔτε ἀξιοποιήσιμον δυνατότητα πρός αὔξησιν τοῦ «κύρους» των διά τῆς «ὑποτιμήσεως» τῶν ἄλλων, τοῦ περιορισμοῦ δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου. Ἐκπλήσσονται οἱ ἅγιοι ἐκ τῆς ἀφάτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί αὐθορμήτως ἀποδίδουν, ἐπιστρέφουν αὐτήν ἀμέσως εἰς τόν Δωρεοδότην. Καί αὐτό καθιστᾷ ἀξίους τούς ἁγίους νά δέχωνται συνεχῶς νέα χ α ρ ί σ μ α τ α, μεγαλύτερα, πάναγνα, πνευματικά, εὐλογοῦντα τά σύμπαντα, ἀληθινά ἐπιτεύγματα. Καί αὐτοί ἐξακολουθοῦν οὐδεμίαν ἰδέαν νά ἔχουν δι' ἑαυτούς. Ἔχουν μεγάλην Ἰδέαν διά τόν Θεόν.

Καί μόλις γίνεται γνωστόν ὅτι ὁ κόσμος τούς τιμᾷ, παραξενεύονται, δυσανασχετοῦν, συστέλλονται. Καί φεύγουν εἴτε ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος μιᾶς ἐπιπλάστου μωρίας καί σαλότητος, εἴτε ἀγνοίας κατ' ἄνθρωπον, δηλαδή ἀληθινῆς ἐλευθερίας. Καί ἡσυχάζουν, διότι ζοῦν, παρακολουθοῦν καί συμβάλλουν εἰς τήν κυκλοφορίαν τοῦ Αἵματος καί τῆς Χάριτος ἐντός τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος.

***

Ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ,

Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι χ α ρ ί σ μ α τ α τά ὁποῖα «ἅπαξ ἐδόθησαν τοῖς ἁγίοις» (πρβλ. Ἰουδ. 3), κατακτῶνται ὅμως συνεχῶς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ διαδρομῇ. Καί κατακτῶνται διά τοῦ β ι ώ μ α τ ο ς τῆς κοινωνίας ἐν Χριστῷ ἐντός τῆς παναρμονίου συμπαντικῆς λειτουργίας. Ὁμιλοῦμεν ἐπί 1700 ἔτη περί ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ὀρθόδοξος ὅμως Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ἀλλ' ἰδίᾳ κατά τούς ἐσχάτους τούτους καιρούς τῶν κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν τοῦ παρελθόντος τραγικοῦ αἰῶνος προβλέπει, διαβλέ-

Ο Παναγιώτατος γονατιστός, εμπρός στην ανάγλυφη εικόνα του Ταξιάρχη, ταπεινός προσκυνητής.

Στην είσοδο του Ναού.

πει καί μελετᾷ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς τήν «ἐπικράτησιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καί τήν ἄρσιν τῶν φυλετικῶν καί λοιπῶν διακρίσεων», θά ἀποφανθῇ δέ συγκαλουμένης τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης αὐτῆς Συνόδου.

Τά θεῖα δωρήματα ταῦτα βιοῦνται διά τῆς χάριτος ἐντός τῆς Θείας Λειτουργίας, κατά τήν ὁποίαν ἀποκαλύπτεται ἡ κοσμογονία. Δέν κατανοεῖται ἀνθρωπίνως τό μέγεθος τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν φρονημάτων του διότι δέν γίνεται σεβαστή ἡ εἰκών τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος. Καί ἐάν δέν ἀγαπᾶται ἐνωτικῶς ὁ συνάνθρωπος, δέν ἀγαπᾶται ἀληθῶς ὁ Θεός.

Εἰς τόν ἐπίγειον βίον ἀφελῶς νομίζεται ὅτι «τά πάντα ρεῖ καί οὐδέν διαμένει καί οὔκ ἔστι δίς τό αὐτόν ποταμόν διαβῆναι» (Ἡράκλειτος), ὅτι δηλαδή τά πάντα ἔρχονται καί παρέρχονται καί λησμονοῦνται, καί καλύπτουν τά ἀνθρώπεια λίθοι καί τάφος.

Ὁ Κύριος ἐδώρισε τό μυστήριον τῆς μνήμης ἐν ἐλευθερίᾳ διακηρύττων ὅτι «οὐδέν [...] συγκεκαλυμμένον ἐστίν ὅ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται» (Λουκ. ιβ΄ 2) καί ὅτι τά πάντα καταλήγουν εἰς τήν ἀλήθειαν τῆς ἐλευθερίας ἐν Αὐτῷ καί εἰς τήν αἴσθησιν τῆς δοξολογικῆς εὐγνωμοσύνης «ὑπέρ πάντων ὧν ἴσμεν καί ὧν οὐκ ἴσμεν».

Πέραν τῶν ἐξωτερικῶν διαφορῶν καί ἀποστάσεων, λοιπόν, πέραν τῶν ἐγκοσμίων ἐναλλαγῶν καί ἀπόψεων, πέραν τῆς «λογικῆς» Δύσεως καί Ἀνατολῆς, ἀπό καταβολῆς κόσμου ἔχομεν τήν φανέρωσιν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἡ ὁποία ὡς ἔκρηξις ἐν σιγῇ διαλύει τό ψεῦδος τῆς ἀπάτης, χαρίζει εἰς ἡμᾶς τήν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς, ὡς εὐλογίαν ἐλευθερίας καί ἑνότητος, ὡς πορείαν ἐκπλήξεων ὁδηγουσῶν εἰς τήν ἀτελεύτητον Πορείαν καί πρός τό Πάσχα, τό ὁποῖον εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος. «Οὐ πρέσβυς οὐδέ

ἄγγελος, ἀλλ᾽ αὐτός Κύριος ἔσωσεν» (Ἡσ. ξγ΄ 9) ἡμᾶς ἐν ἐλευθερίᾳ καί ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ. Εἶναι μεθ᾽ ἡμῶν ὅταν ἀναλαμβάνεται, «οὐδαμόθεν χωριζόμενος, ἀλλά μένων ἀδιάστατος» (κοντάκιον ἑορτῆς Θείας Ἀναλήψεως).

Συμπαραστέκεται ὅταν φαινομενικῶς ἐγκαταλείπῃ τόν ἄνθρωπον. Καί χαρίζει, τέλος, τήν βεβαιότητα, ὅτι εἶναι πάντοτε παρών, φανερῶν τήν δόξαν Του ἐν τῇ ἀγάπῃ καί ἐν τῇ κενώσει, παρουσιαζόμενος εἰκονογραφικῶς ὡς Βασιλεύς τῆς δόξης ἐν τῇ Ἀναστάσει, ἐλευθερῶν ἐκ τῶν καταχθονίων τόν Ἀδάμ καί τήν Εὔαν, τόν ἄνθρωπον, ἀλλά καί κρεμάμενος γαληνίως ἐπί ξύλου Σταυροῦ, ἐν ἐσχάτῃ ταπεινώσει.

***

«Μέγας εἶ Κύριε καί θαυμαστά τά ἔργα Σου καί οὐδείς λόγος ἐξαρκέσει πρός ὕμνον τῶν θαυμασίων Σου»· ἄλλωστε «ὕμνος ἅπας ἡττᾶται, συνεκτείνεσθαι σπεύδων τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν» τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἡμετέρα Μετριότης καί οἱ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀδελφοί καί συλλειτουργοί ἐν Κυρίῳ, ἱστάμενοι μετά τῶν Μυροφόρων Γυναικῶν ἔμπροσθεν τοῦ «κενοῦ μνημείου» θεωροῦμεν ὅτι «ἀποκεκύλισται ὁ λίθος» καί θεωροῦμεν ἐν ἐκστάσει καί ἐν τρόμῳ Ἀναστάντα τόν Κύριον, θανάτῳ θάνατον πατήσαντα καί ἐλευθερώσαντα ἡμᾶς ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ σαρκίου καί τοῦ παμφάγου ᾅδου καί ζωήν χαρισάμενον.

Μέ ἀφορμήν τήν ἀνάμνησιν, λοιπόν, τοῦ γεγονότος τῆς παροχῆς εἰς τούς χριστιανούς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας τῆς πίστεως καί τῆς λατρείας των, ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ ἐν δουλείᾳ κατ᾽ ἄνθρωπον διακονήσαντος τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν ἐν Χριστῷ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ἐκφράζομεν τόν μόνιμον ἔντονον π ρ ο

Στην εξωτερική αυλή, κατά την αποχώρηση του Παναγιωτάτου, οι πιστοί τρέχουν να πάρουν την ευχή και την «ευλογημένη» εικονίτσα από τον Πατριάρχη του Γένους μας.

βλημα τισμόν, τήν ἀγωνίαν καί τήν διαμαρτυρίαν αὐτοῦ διά τάς συνεχιζομένας διώξεις ἁπανταχοῦ τῆς γῆς, ἰδίᾳ ἐσχάτως πρός τούς χριστιανικούς πληθυσμούς τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζονται μέ συχνάς δολοφονίας, ἀπαγωγάς, διώξεις καί ἀπειλάς ἐναντίον των, μέ ἀποκορύφωμα τήν ἀπαγωγήν τῶν δύο ἀγνοουμένων εἰσέτι ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ ἐκλεκτοῦ καί γνωστοῦ διά τήν πνευματικότητα καί τό σημαντικόν ἐκκλησιαστικόν, κοινωνικόν καί ἐκπαιδευτικόν ἔργον του Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλεπίου καί Ἀλεξανδρέττας κυρίου Παύλου καί τοῦ Συροϊακωβίτου Μητροπολίτου Χαλεπίου Ἰωάννου-Ἰμ πραχίμ.

Συμμεριζόμεθα καί συμμετέχομεν εἰς τόν πόνον, τήν θλῖψιν καί τάς δυσκολίας, τάς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν οἱ χριστιανοί ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ καί ἐν Αἰγύπτῳ, καί ἰδιαιτέρως εἰς τό παλαίφατον καί πρεσβυγενές Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας, καί μακράν πάσης πολιτικῆς τοποθετήσεως καταδικάζομεν ἀπεριφράστως ἅπαξ ἔτι τήν χρῆσιν πάσης μορφῆς βίας ἐναντίον των, ποιοῦντες ἔκκλησιν πρός τούς ἰσχυρούς τῆς γῆς εἰς σεβασμόν τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς ἀξιοπρεπείας, τῆς περιουσίας, γνωρίζοντες καί ἐπαινοῦντες τό φιλήσυχον καί εἰρηνικόν

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ υπογράφει εις το ευαγγέλιο των εγκαινίων του Ναού απαθανατίζοντας την επίσκεψή του στο Προσκύνημά μας στις 27 Φεβρουαρίου 2009.

αὐτῶν καί τήν μόνιμον καί σταθεράν προσπάθειαν ἵνα μείνουν μακράν πάσης ταραχῆς καί διαμάχης. Ἐκφράζομεν τήν ἀγωνίαν ἡμῶν ὡς Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως διότι χίλια ἑπτακόσια ἔτη μετά τήν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ ἄνθρωποι διώκονται διά τήν πίστιν καί τήν θρησκείαν καί τάς συνειδησιακάς ἐπιλογάς αὐτῶν. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον οὐδέποτε θά παύσῃ διά τῶν εἰς τήν διάθεσιν αὐτοῦ πνευματικῶν μέσων καί τῆς ἀληθείας νά στηρίζῃ τάς προσπαθείας δι' εἰρηνικόν διάλογον μεταξύ τῶν διαφόρων θρησκειῶν, τήν εἰρηνικήν ἐπίλυσιν κάθε διαφορᾶς καί τήν ἐπικράτησιν κλίματος ἀνοχῆς, καταλλαγῆς καί συνεργασίας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων κάθε θρησκεύματος καί ἐθνικῆς καταγωγῆς.

Καταδικάζοντες ὡς ἀντίθετον πρός τήν θρησκείαν κάθε μορφήν βίας, κηρύσσομεν ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅτι μέγα ὡς ἀληθῶς «τό τῆς εὐσεβείας μυστήριον, Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α΄ Τιμ. γ΄, 16), κυβερνᾷ τόν κόσμον καί τά τοῦ κόσμου κατά τάς ἀνεξιχνιάστους βουλάς καί τά κρίματα Αὐτοῦ καί πάλιν ἔρχεται ἐν δόξῃ ὡς δίκαιος Κριτής κρῖναι τά σύμπαντα.

Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος καί ἡ δύναμις καί ἡ τιμή καί ἡ προσκύνησις καί ἡ βασιλεία εἰς τούς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, βιγ', κατά μῆνα Μάϊον (ιθ')
Ἐπινεμήσεως ς'

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος,
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης
+ ὁ Χαλκηδόνος Ἀθανάσιος, συνευχέτης
+ ὁ Δέρκων Ἀπόστολος, συνευχέτης
+ ὁ Πέργης Εὐάγγελος, συνευχέτης
+ ὁ Θεοδωρουπόλεως Γερμανός, συνευχέτης
+ ὁ Μυριοφύτου καί Περιστάσεως Εἰρηναῖος, συνευχέτης
+ ὁ Μύρων Χρυσόστομος, συνευχέτης
+ ὁ Σασίμων Γεννάδιος, συνευχέτης
+ ὁ Νέας Ἰερσέης Εὐάγγελος, συνευχέτης
+ ὁ Ρόδου Κύριλλος, συνευχέτης
+ ὁ Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Δαμασκηνός, συνευχέτης
+ ὁ Σιγκαπούρης Κωνσταντῖνος, συνευχέτης
+ ὁ Αὐστρίας Ἀρσένιος, συνευχέτης

Από το Δεσποτικό θρόνο του Ιερού Ναού των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μανταμάδου, «Ευλογία Κυρίου και έλεος».
Ο Παναγιώτατος ευλογεί τους συγκεντρωθέντες στην υποδοχή Χριστιανούς και κατ' επέκταση όλους τους Ορθοδόξους Χριστιανούς και τους αναγνώστες των αναγραφομένων Εγκυκλίων Του.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ
ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ ΛΕΣΒΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΔΗΣΣΟΣ
ΙΕΡ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
Τηλ. Γραφείου (22530) 61414 - 61221
Οικίας (22530) 61225

Παραγωγή - Εκτύπωση:
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε.
Καρά Τεπέ, Μυτιλήνη 81100
Τηλ.: 22510 41619 Fax: 22510 27607
e-mail: sales@emprosnet.gr

